

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum tarafından Anayasa'nın 98'inci İktüzüğün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat Eren

Diyarbakır Milletvekili

Kamuoyunun da yakından bildiği gibi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Batman'ın Sason ilçesi ile Diyarbakır'ın Kulp ilçesi arasında bulunan Zore Çayı üzerinde Maya Enerji Üretim Şirketi tarafından 67 bin 450 metrekare alanda yapılacak olan Hidroelektrik Enerji Santrali (HES) için ikinci kez "ÇED olumlu" kararı vermişti. Karara karşı Diyarbakır Barosu Kent ve Çevre Komisyonu tarafından Diyarbakır İdare Mahkemesi'ne "yürütmenin durdurulması ve iptali" için başvuru yapılmış, Diyarbakır 2'nci İdare Mahkemesi ise ÇED mahallinde keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmasına karar vermişti. Aralarında Hidrojeoloji, Çevre, Biyolog, Jeofizik, Harita, Maden ve Ziraat mühendisinden oluşan 7 kişilik heyet, 30 Nisan tarihinde alanda keşif ve bilirkişi incelemesi yapmış ardından da bu raporu kamuoyuyla paylaşmıştı. Raporla, "Dava konusu HES projesinin sadece baraj gövdesinin inşa edileceği alana ilişkin imar planı yapılarak, onaylanmasının planlama ilke ve prensiplerine uygun olmadığı değerlendirilmektedir" ifadelerine yer verildi.

Ziraat Mühendisliği ise raporunda ise "Dava konusu HES Projesinin başta orman ve ağaçlık alanlarının, bitkisel üretim yapılan bahçe ve tarla tarımı alanlarının, hayvancılık ve arıcılık faaliyetlerinin ve tarihi yapıların ve su kaynaklarının ortadan kaldıracağı gibi sebeplerle uygun olmadığı sonucuna varılmıştır" denildi.

Çevre Mühendisliği ise biyolojik açıdan yapılan bilirkişi değerlendirmesinde, barajın çevre sorunlarına neden olacağı, endemik türlerin yaşam alanlarını kısıtlayacağı; oysa gelecek nesillere sağlıklı ve zengin bir biyolojik çevre bırakmanın bir sorumluk olduğu ve dava konusu sahada HES/baraj yapımının uygun olmayacağı belirtildi. Maden mühendisliği açısından ise dava dosyası içindeki belgelerde yapılan titreşim tahmin hesaplamasının bilimsel bilgi birikimine uygun olmadığı, nihai ÇED raporunda yeterli bilgilere ve alınacak önlemlere yer verilmediği ifade edildi. Metin HES (KAYSER) barajına yakın aynı formasyona sahip kurulmuş veya kurulmakta olan barajların da olduğunu ve bu barajlarda da patlatmalı çalışmanın yapıldığının hatırlatıldığı raporda, bunların da göz ardı edilmemesi gerektiği hatırlatıldı.

Bilirkişi raporunun son kısmında, HES ve baraj çalışmalarında çevresel sorunların da yaşandığı, flora ve faunadaki canlıların yaşam döngüsünün olumsuz manada etkilediği, düzenleme ve inşaat çalışmalarının çeşitli sağlık sorunlarına neden olabildiği, besin kalitesinin bozulduğu, endemik türlere ve yaşamı tehdit altında olan türlere ait yaşam alanlarının daraldığı, yok olduğu dikkate alınması gerektiği kaydedildi. Raporla, "HES ve baraj proje sahası içindeki doğal kaynakların ve biyolojik çeşitliliğinin kalıcı zararlar göreceği dikkate alınmalıdır" diye belirtildi.

Dava konusu proje aşmasındaki Metin HES (Kayser Barajı), İlsu Barajı ve Batman Barajı'nın aynı akarsular üzerinde bulunduğunu belirtilen raporda, şu ifadeler yer aldı: "Mevcut akarsular üzerinde canlı hareketliliği neredeyse kesintisiz bir şekilde devam etmektedir. HES ve barajlar ise tabii geçişkenliği olumsuz yönde etkilemektedir. Özellikle baraj yakaları arasında fauna geçişini tamamen engellenmektedir. Söz konusu sahalarda mevcut biyolojik tür çeşitliliği azalmakta, canlılar (karasal fauna) beslenme ve hareket alanları daralmaktadır. Dava konusu barajın, tabii çevrede ve sosyo-ekonomik sahada kazandıracakları ve kaybettirecekleri bir bütün olarak değerlendirildiğinde, çevre sorunlarına neden olacağı, biyolojik çeşitliliği olumsuz etkileyeceği, endemik türlerin yaşam alanlarını kısıtlayacağı; oysa gelecek nesillere sağlıklı ve zengin bir biyolojik çevre bırakmanın bir sorumluk olduğu; görüş ve yorumları doğrultusunda, bilirkişi heyetimizde oy çokluğu ile dava konusu sahada HES/baraj yapımının uygun olmayacağı kanaatine varılmıştır."

Bu bağlamda;

- 1- Dava konusu HES Projesinin başta orman ve ağaçlık alanlarının, bitkisel üretim yapılan bahçe ve tarla tarımı alanlarının, hayvancılık ve arıcılık faaliyetlerinin ve tarihi yapıların ve su kaynaklarının ortadan kaldıracakları gibi sebeplerle uygun olmadığı sonucu doğrultusunda projenin iptal edilmesi için bakanlık olarak bir girişimde bulunacak mısınız?
- 2- Bakanlık bilirkişi raporlarında da açığa çıkan ağır tahribatlara rağmen bu projenin yapılmasında neden bu kadar ısrarcı davranmaktadır?
- 3- Aralarında Hidrojeoloji, Çevre, Biyolog, Jeofizik, Harita, Maden ve Ziraat mühendisinden oluşan 7 kişilik heyetin hazırladığı bilirkişi raporu da göz önüne alınarak bakanlığınız bu projeye nasıl olurda ÇED olumlu kararı vermiştir?
- 4- Bilirkişi raporunda belirtilen orman, tarım, hayvancılık, arıcılık ve tarihi yapıların zarar göreceği hususları dikkate alındığında bu alanları ve tarihi yapıları korumak adına bugüne kadar bakanlığınızın aldığı önlemler nelerdir?
- 5- HES projesinin endemik türlerin yaşam alanlarını kısıtlayacağı ve çevre sorunlarına neden olacağı belirtilmiştir. Bu hususlar bakanlığınız tarafınca bugüne kadar neden tespit edilmemiştir?
- 6- HES projesinin, Metin HES (Kayser Barajı), İlsu Barajı ve Batman Barajı gibi mevcut barajlarla olan etkileşimi hakkında bir değerlendirme yapılmış mıdır? Bu barajların olası etkileri nasıl değerlendirilecektir?